

1941-45-ci illərdə bir qara gün vardı, bir də şad gün. O qara gündən şad günə doğru yolda bir də bir "15"lik - Respublikalar İttifaqı vardı. İlk gündən son günədək həm arxa cəbhədə, həm də ön cəbhədə onlar çalışdı, vuruşdu, əkib-becərdi, neft çıxardı, üstünə "Faşizmə ölüm" yazıb, qatar-qatar eşalonlarla od-alov içində çarpışanlara göndərdi, mü-səlləh əsgər olub düşməni əzdi, sonra da bayraq sancıb evə döndü. "Bax, Ata, mən gəldim, bax, Ana, mən evimiz-dəyəm"—deyənlər oldu, deməyənlər də. Bu gün onların hamısının bir adı var: **Qalib Əsgər**. Onun soyudur bu gün yaşayanlar. Onlar sonu qəhrəmanlıqla bitən müharibənin ölüm-dirim məntiqi ilə öz dogma və müstəqil Vətəni uğrun-da çalışır, öz keçmişindən qürur duyurlar.

Hər il 9 Mayda bir gözü ilə ağlayan, bir gözü ilə gülən millətlərin müharibəli oxşar taleələrini ölkəmizdə diplomatik missiyasını yerinə yetirən **Belarus Respublikasının fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri NİKOLAY PATSKEVİÇ** ilə söhbətləşib bölüşdük. O, "müharibə və qələbə" fəlsəfəsinin qəhrəman belarus xalqının həyatında necə yaşandığını belə ifadə etdi...

Taleyin qara üzünü elə gətirmişdi ki, Sovet respublikaları arasında ilk olaraq Belarus düşmən zərbəsinə sinəsini gərməli olmuşdu. Həmin xain zərbəni isə almanların ən güclü ordu qrupu - tərkibində 50 diviziya, 1800 tank, 14300 top və minaatan, 1680 savaşa təyyarəsi, 820 min əsgər və zabit olan "Mərkəz" ordu qruplaşması endirmişdi. Hitlerçilərin hərbi güc üstünlüyünə baxmayaraq, Belarus torpağında sərhədyanı ilk döyüşlərdə onlar elə bir müqavimətə rast gəlmişdilər ki, bunadək Avropada heç bir hərbi kampaniyada onu hiss etməmişdilər. Əli silah tuta bilən hər kəs Vətəni üçün döyüşürdü, buna görə də almanların "ıldırım sürətli müharibə" niyyəti həyata keçməmişdi.

Brest qalası müdafiəçilərinin ölməzlik şücaəti Ana yurda və əsgər andına mübarizlik, sədaqət rəmzinə çevrilmişdi. Bu qalada

Azərbaycan oğulları da öz hərbi xidmətini ləyaqətlə yerinə yetirmişlər. Onların bir çoxu öz həyatlarını düşmənlə ölüm-dirim döyüşündə qurban vermiş və Belarus torpağında əbədiyyətə qovuşmuşlar.

Belarusda ümumxalq mübarizəsinin ən geniş yayılmış formalarından biri partizan hərəkatı idi. Bu hərəkatda 400 min partizan iştirak etmişdi. Alman qoşunlarının hərbi-strateji yerdəyişmə yollarının iflic vəziyyətə salınması Böyük Vətən müharibəsinin ən iri döyüşlərində qələbə qazanılmasında heç də az rol oynamamışdı. Hələ 1941-ci ilin dekabrında Moskva ətrafında döyüşlər gedən zaman düşmənin cəbhə arxasında təşkilatlanmış gizli mübarizlərin Minsk dəmiryol qovşağındakı qəhrəmanlıq fəaliyyəti onun daşımaçılıq qabiliyyətinin 10 dəfə aşağı düşməsinə səbəb olmuşdu.

1941-ci ilin iyun ayından 1944-cü ilin iyul

Faşizm üzərində şanlı qələbənin 70 illiyi

HƏRB VƏ QƏLƏBƏ

ayınadək partizanlar 500 mindən çox alman-faşist işğalçısı və onların yardımçıları məhv etmiş, yaralamış və əsir götürmüş, 948 düşmən qərargahını tar-mar etmiş, 11128 düşmən eşalonunu, 34 zirehli qatarı dağıtmış, 305 savaşa təyyarəsi, 1355 tank, 18700 avtomaşın, 939 hərbi sursat anbarını partlatmışdı. Bu, Almaniyanın müttəfiq qoşunları ilə ikinci cəbhədəki döyüşlərdə məruz qaldığı itkiyə bərabərdir. Təkcə 1942-ci ildə sovet-alman cəbhəsindən 24 düşmən diviziyası çıxarılaraq partizanlarla mübarizəyə cəlb olunmuşdu.

Belarusun partizan birləşmələrinin planlı və mütəşəkkil zərbələri düşmənin hərbi gücünü zəiflətməklə bitmirdi, həm də onun döyüş ruhunu darmadağın edirdi. Öz miqyasına, hərbi-siyasi nəticələrinə görə partizan hərəkatı strateji əhəmiyyət qazanmışdı və SSRİ ərazisində düşmənin məhv olunmasında mühüm amilə çevrilmişdi. Buna görə indi də Belarus çox haqlı olaraq "Partizan respublikası" çağırılmaqdadır.

1944-cü ildə "Baqrasyon" əməliyyatının gedişində Belarus işğalçılardan azad olunmuşdu. Qısa müddət ərzində düşmənin yarımlı milyonluq qruplaşması mühasirəyə alınmış və məhv edilmişdi: burada məhv olan, yaxud əsir düşələrin sayı 30 alman diviziyasından çox idi.

Çəhrayı taundan qurtulmaq üçün ölkəmiz misli-bərabəri olmayan əzab-əziyyətlərdən

keçməli olmuşdu. Belarus ərazisində bir milyonadək əsgər, zabit, partizan və cəbhə arxasında gizli fəaliyyət göstərən müqavimət hərəkatı üzvü həlak olmuşdu. Faşistlər tərəfindən üç milyon mülki şəxs və hərbi əsir öldürülmüşdü. Belarus torpağı hər üç övladından birini itirmişdi. Nasistlər işğal etdikləri ərazidə bütün beynəlxalq hüquq normalarına etinasızlıq göstərmişdilər. İşğalçıların törətdikləri cinayətlərin kütləviliyi və vəhşəti baxımından Belarusun ən yeni tarixində hələ beləsi olmamışdı.

Belarus torpağında faşistlər 270 şəhər və rayon mərkəzindən 209-nu, 9200 kəndi yandırmış, dağıtmış və qarət etmişdi (Minsk, Qomel, Vitebskin 80-90 faizi dağıdılmışdı). Hitlerçilərin əlaltılarının Belarus torpağındakı dəhşətli cinayət simvolu isə bütün sakinləri ilə birlikdə yandırılıb külü göyə sovruan Xatın kəndi olmuşdur. Onun taleyini başqa 618 kənd yaşayış məntəqəsi də yaşamışdır, onlardan 188-i bir daha bərpa olunmamışdır.

Bu, əvvəlcədən işlənib hazırlanmış, götür-qoy edilmiş və məqsədyönlü soyqırım planı, faşist işğalçıları tərəfindən insanların məhv edilməsi, ölkənin milli sərvətinin qarət olunması, dövlət quruluşunun ortadan qaldırılması idi.

Müharibənin sonunda ölkə iqtisadiyyatının sənaye və energetika bölməsinin gücü 1913-cü il səviyyəsinə geri atılmışdı. Belarusu yenidən dirçəltmək lazım gəlmişdi. Artıq

keçən əsrin 50-ci illərinin əvvəllərində vətən sənayesinin inkişaf səviyyəsi müharibədən əvvəlki nöqtəyə çatmışdı. Sonrakı illərdə isə xalqımız nəinki ölkəni xarabalıqdan dirçəltmiş, həm də onu inkişaf etmiş sənaye respublikasına çevirmişdi.

Bu gün Belarus güclü iqtisadiyyata, inkişaf etmiş elm, mədəniyyət və təhsil sisteminə malik sabit və firavan ölkədir.

Bizim dövlətimiz ardıcıl sülhsevər siyasət yürüdü, öz xarici təhlükəsizliyini isə, hər şeydən öncə, siyasi vasitələrlə təmin edir. İlk olaraq Belarus Baltik dənizindən Qara dənizədək olan qurşaqlarda nüvə silahı olmayan zona, Avropanın mərkəzində isə nüvə silahı olmayan ərazi yaradılması ideyası ilə çıxış etmiş, sırf müdafiə xarakterli Hərbi doktrina elan etmişdir.

Dünyanın heç bir ölkəsi ilə Belarusun mübahisəli problemi və qarşıdurması yoxdur. Biz ata-babalarımızın, Qələbə əsgərlərinin bizə vəsiyyət etdikləri sülh və mehriban qonşuluq siyasətini məntiqli surətdə həyata keçiririk. Bizim torpaqlarda yüzdən artıq millət və xalqın nümayəndəsi, 26 dini konfessiya mənsubu mehriban ailə kimi ömür sürür. Onların hamısı Azərbaycan xalqı kimi dünyada sülh naminə canlarından keçmiş qəhrəmanların xatirəsini müqəddəscəsinə əziz tuturlar.

Təqdim etdi:
Elçin VƏLƏDOĞLU,
"Respublika".